గోలకొండ పత్రిక

ప్రతి బుధవారము శనివారము ప్రకటింపబడును.

REGISTERED No. N. 45 హైదరాబాదు—దక్కన్. REGISTERED No. M. 2185

సంపుటము ౨ { ప్రభవ సంవత్సర వైశాఖ బ॥ ౧౨ శనివారము. (౨౫ మే ౧౯౨౭) { సంచిక ౭

కర్మాగారములు: రోగ నివారణము

(బి. యన్. శర్మగారు బి. ఏ.)

కర్మాగారములందలి పనికాండ్రయారోగ్యము పరిశ్రమలపై యాధారపడి యున్నది. ఏవో కొన్ని పరిశ్రమలు తప్ప మొత్తము మీద పరిశ్రమాలయములోని నియమితుల ఆరోగ్యము చెడదక బలిష్ఠులై సౌఖ్యముగా జీవనము గడుపుచుందురు. అనారోగ్యమున కొన్ని పరిశ్రమలవలన మొత్తము కర్మాగారములోని పనివాండ్ర యారోగ్యము చెడుననియు, అంగహీనము కలుగుననియు, ఇవి బాహ్యము సంభవించుటవలన పలుకుట ప్రజాసామాన్యమై పోయినది. అన్ని పరిశ్రమల విషయమై సర్వసామాన్య నిందారోపణ మొనర్చుట నిరాధారము. పరిశ్రమ నారోగ్యము నెట్లు వృద్ధిపరచునో వివరించెదను.

ఇన్‌ఫ్లుయింజా

ప్రపంచమున యుద్ధ చీనా దేశమునుండి ఇంగ్లాండునకు నిగుడుచుండెనని. అప్పటిది కల్పించిన ఘోర కృత్యములు చరిత్రాంశములు. సహజముగా శైత్యము గల యుద్ధ జన్మమొందును. అందు వ్యాధియగుటచే ఇది (నల జ్వరముల) నేను బదులు నిమోనియా, డబల్ నిమోనియా క్రిమి సమానాసకాండ్రము. నిమోనియా స్నేహము సూక్ష్మత్వము లభించుకొని మానవుని సంచరించిన సాధకమే. డబల్ నిమోనియాతో కలిసి స్నేహము సంపాదించిన యసాధ్యము ఏ స్థితియైనను Ozoue మిశ్రిత యాపనము వైద్యులుపయోగించెదరు. Ozoue యందు యీ రోగమును నిర్మూలించు శక్తికలదు. ఈ Ozoue భూమిపై కన్న లోపలి భాగమునం దెక్కువ కలదు. Undergroud Rali-ways కర్మాలయములలో పని జేయువారికి రోగ దేవత చేరదు. సకలోత్తరములన్నంత బంధుత్వము వీరికి కలదు. ఆ ప్రదేశములందలి వాయువుతో మిశ్రితమై వీరి యారోగ్యము కాపాడుచుండును. అంతటను యీ వాగుదూష పదార్థము యేర్పరించి యుండును. ఉపచారార్థమీ రోగులు నట్టి ప్రదేశములందు నివసించుట యిప్పుడు యాచారమైపోయినది.

క్షయరోగము

కొన్ని యాధారముల వలన యీ రోగము తగు [illegible] మాన్యము యీ రోగనిర్మూలమగునని యిప్పుడు స్వచ్ఛమగు విశాల ప్రదేశముల [Sanitorium] లు కట్టబడుచున్నవి. [illegible] వెళ్లి నాలుగు నెలలున్న నివసించు వారికి రోగము [illegible] ముండును. రోగులను విశాల ప్రదేశములందు [illegible] కర్మాగారములోని వారికి [illegible] జేయు కార్యాలయ పరిసరము అంటుకొన్న [illegible] యారోగ్యము కలుగును. ఈ కార్యాలయము నుండి వెడలు వాయువు దీనికి పరమౌషధము.

అన్ని పరిశ్రమలకన్న యుద్ధ మిక్కిలి యారోగ్య వంతమని సార్వజనికమేగాక వైద్యుల యభిప్రాయము. యూరపునందలి 'బర్మింగ్హామ్' పట్టణమునకు 'క్షయరోగ నివారిణి' యను ప్రసిద్ధనామము కలదు. ఇచ్చట లోహ కర్మాగారము లెన్నియో కలవు. ఈ రోగ బాధితులు కొంతకాలము యీ చుట్టుపట్టు ప్రదేశములందు రోగనివారణార్థము నివసించెదరు. కర్మాగారములోని వారికి గాని, పరిసరములందుండు వారికి గాని క్షయరోగమేగాక రొమ్ము రోగము, శ్వాసబాధ మొదలగునవి యుండనేరవు.

ముద్రవేయు లక్క-ఫ్యాక్టరీ అచ్చువేయు కార్యాలయములనుండి వెడలు వాయువులు మిక్కిలి యారోగ్య వంతములు. ఎట్టిరోగమైనను వారితో మైత్రి సలుపదు. అమెరికాలో తైలశుద్ధి కార్యాలయము నుండి వెడలు యావిరుల వలన గుండె, రొమ్ము మొదలగు యాతిబాధ లెన్నియో కుదుర్చ బడుచున్నవి.

3 దీర్ఘ జీవితము.

పై కర్మాగారములు రోగనిర్మూల మొనర్చును గాని దీర్ఘజీవితమును [Long life] లానికర్మాగారములు మాత్రము ప్రసాదించును. ఆంగ్లదేశమున యీ

కర్మాగారము కొన్నిటా కలవు. [Northwich] పట్టణము యొక్క పురవెల్ల ఆరోగ్య ప్రదేశములను అప్పటివారు దీర్ఘ శోధన చేసి [Statistic] నివేదికలు తెలుపుచున్నవి. దీనికి ముఖ్యకారణము లవణ కర్మాగారములు. అప్పుడు విసర్జించు వాయువులు చాలా మేలుగా వీనిలో పనిచేయువారికి వివాదము లేకుండ బహుకాలము జీవింతురు. తారు (Coal tar) కర్మాగారముల పనివాండ్రను చేసి దానియందుండి కొనలు తయారగుచుండును. వారి నుండి కొన్నాటి యారోగ్య భాగ్యములుగా నుందురు.

'ఫార్మసీ' పర్యవేక్షణము ననుసరించి, 'టర్పెంటైన్' వాడకము కర్మాగారములందు గాని పనిచేయువారికి శ్వాస రోగములు కలుగవు. పోగాకు ఫ్యాక్టరీ పనివాండ్రకు కుంటు, పడుచు మొదలగు వారి రోగముల నుండి నెమ్మదిగా వారికి కొంచెము. కొట్టుచు Lamp black కర్మాగారములలో పనిచేయు వారికి మహామారి రోగము (ప్లేగు) సోకదు. ప్రథమ దశయందుండు శ్వాస కృచ్ఛ రోగులు యీ కర్మాగారములలో పనిచేయుచుండ రోగవిముక్తి కలుగును. కర్మాగార మంతయు వాయువు అక్కడనుండి వెల్లివిరియుచుండును. అది దీనికి ప్రత్యక్ష ఋజువు.

అంటువ్యాధులు: [illegible]

తురక కర్మాగారములందేమి, వారిచేయు యీ పనులలో Bleaching Powder ఫ్యాక్టరీలందేమి పనిచేయువారికిట్టి రోగములు కలుగవు. ప్రపంచమందలి రోగము కలవారల చికిత్స నందేమి. ఇతరముల కంటె హెచ్చుగ సోడా కర్మాగారములలో, పని చేయువారు (Hydro Chloric acid gas) కారణమై వారికిట్టి రోగములు సంభవించవు.)

ఇంగ్లాండు పూర్వమే యీ పద్ధతుల వారి ఆరోగ్యము లన్నియు పరిశీలించిరి. నిత్యము యీ రోగ్యవంతులనిన్నియు వాడుచేసిరి. పూర్వ మొకప్పుడు సీసమును వాడువారికి శ్వాస కృచ్ఛ రోగములు తొలగిపోయెను. విమానముల పొగ ___ వారి వ్యాధులు, విషములు పరిపాటి సంభవములు వారికి వ్యాప్తి సంభవించుచుండెను. వారి వారి పద్ధతులు కనిపెట్టబడినవి. ఈ ఆధునిక పద్ధతుల వలన రోగములనుండి కాపాడుచున్నవి. కొందరికి రోగములు అంత హెచ్చుగా లేకున్నను మన రాష్ట్రమునందిప్పటికి కొన్నిటినుండి రోగము రాకుండ అడ్డుకట్టలు వేయుచున్నవి. పరిపాలన పద్ధతులు వారు ప్రజలను దీనినుండి కాపాడుదురు గాక!

మత్స్యాకార స్త్రీపురుషులు.

మద్రాసు నగరమునకు జాన్సను ఫాన్సను అను ఒక మహాకృతియుతమైన మత్స్యాకారముతో నున్న స్త్రీ పురుషుల కళేబరములను తీసికొనివచ్చెను.

ఈ మత్స్యాకార మానవ విగ్రహములకు 'సముద్ర కాంగ్య' మత్స్యపురుషులని పేరు.

'మత్స్యాంగనకన్న మత్స్యపురుషుడే పెద్దవాడు. వీరిద్దరకు సాదృశ్యము లెక్కువగా కలవు. మత్స్య పురుషుని చేతులు పొడవుగా నుండును. మొలనుండి పాదముల వరకు పొలుసులు. వెంట్రుకలు కలవు. మత్స్య స్త్రీ పొడవు 8½ అడుగులు. పురుషుని ముఖము పొడవు ఎక్కువ అంగుళములు, తోకయు అంత పొడవు ఉన్నది.

సాధారణముగ మనుష్యులవలె మెడకు తలకు లవణ కాని ఛాతీపై. భుజములు చేపలవలెనే యున్నవి. వాని పొలుసులు దీర్ఘములు. కనుబొమలపై కన్నుల వలె ఏవో గుర్తులు కలవు. శరీరము నిండా చర్మము. చిన్న ఏమనగా దంతములవలె పొలుసులు దంతములు మనవానికి దంతములకు పొడుగు కలవు. శరీరమంతయు పొలుసులతో కప్పబడియున్నది. కడుపు చర్మమునకు పలుచగా యున్నది. జంతువునకు రంగుగా నున్నది. చిరుగడ్డము పెద్దపులు కలిగి వికారముగా నున్నది. మత్స్యపురుషునకు వీపుమీద కలదు.

ఈ మత్స్యాకార మానవ శరీరములు కరి మంగళవారి విశాఖనగరమునకు తీసికొని రాబడినవి. ఈ రెండు జీవులను గురించి పరిశోధన చేయుటకు ఆధార భూతమగు కొన్ని విషయములు సంపాదింపబడెను.

ఇట్టి జీవములు అట్లాంటిక్ మహాసముద్రమునందు తూర్పు పడమర భాగములయందు దొరకును.

రాగి యుగపు సంవత్సరములలో ఇట్టి జీవుల రూపములు శిల్పమునందు చేయుచుండెనని ప్రాచ్యశాస్త్ర విమర్శకులు కొందరు గ్రహించుచున్నారు. అప్పటి ప్రాచీనులు ఆ కాలమున స్త్రీ జీవులను చిత్రించుటకు పాలించు మండెనని గ్రహించుచున్నారు.

ఈ మత్స్యమానవులు సాధారణ మానవుల కంటె ప్రత్యేక రాగములను కలిగి భాషించినవని కొందరని కొందరు పూర్వీకులు భావించుచున్నారు.

జపాను పుత్రులలో మానవుడు మత్స్యాకారముల స్వరూపము యీ విజ్ఞానములకన్న చాలా పెద్దది గాను ఉండదు.

[illegible] ఈ సంగీతముల గురించి ఈ మానవుల మత్స్య మానవుల భాషా ఖండము గమనించి వారి యొక్క ముఖములో ఉండెడి వారని చెప్పుచుండెను. అప్పటి కాలమునందు మత్స్యాకార మానవ స్త్రీ పురుషులను పట్టి పిల్లలతో సాకేవారిని మహారాజుగారు కాలము క్రిందట కొనసాగుచుండెనని తెలియును.

ఇప్పుడు మద్రాసుకు తీసికొని రాబడిన మనుష్య జాన్సను ఫాన్సను వారు ముద్రించగలరు ప్రదర్శించబడెను. ప్రదర్శనమునకు పెట్టబడును. ఈనగరములో ప్రదర్శించిన పిమ్మట ఇతర ముఖ్యనగరములలో కూడ ప్రదర్శించి అందరు వెలుగుతూ కొనగలరు. (ఆంధ్ర)

యునానీ శరీరారోగ్య ఫంజీ:

డా॥ యం. అబ్దుల్ గఫూర్ సాహెబ్ వారిచే కనిపెట్టబడినది.

సర్వరోగముల నివారణకు కొలబద్దగా వాడ వలసిన ఔషధము.

ఇది రక్తమును శుద్ధిపరచును. క్రొత్త రక్తమును పుట్టించి మనోల్లాసము కలిగించును. క్షయము మొదలగు వ్యాధులను బాగుచేయును. అజీర్ణ రోగములను, సర్వ మేహములను, దగ్గు, ఉబ్బసము, నరములు, బలహీనత మొదలగు వ్యాధులను [illegible] సకల రోగములను నివారించును. స్త్రీల [illegible] ప్రదర రోగములను [illegible] ఇది [illegible] సర్వ వ్యాధులను నివారించును. [illegible] బలహీనులకు [illegible] 24 దినములు సేవించిన 24 దినములలో [illegible] సంపూర్ణముగా [illegible]

24 దినముల సేవకు మూల్యము 2—8—0 లు. మాదిరికి సరిపడునట్టి సేవకు మూల్యము 1—0—0 లు మాత్రము.

మానవుల అన్ని వ్యాధులకు చికిత్సలు కలవు. [illegible] 1—8—0 లు [illegible] వి. పి. [illegible] ప్రత్యేకముగా [illegible]

విలాసము:— యం. సులేమాన్ బేగ్, ప్రొప్రయిటరు

యునానీ ఆయుర్వేద వైద్యశాల, సికిందరాబాదు, [illegible]

నాగపుర సత్యాగ్రహము

ప్రథమాంకము సమాప్తము

మధ్యపరగణాలలోని నాగపురమున ఇంత వీర్యవంతమైన సత్యాగ్రహ నాటకము జరిగినొక ... దినములు జరిగి ఆగష్టు నాడు ఎండు కట్టిన దినమున సమాప్తమైనది.

[illegible]

ఇట్టి పరకరములతోను (౧౦౦) యూపాయుల ధనముతోను కథానాయకులైన నారంభింపడిన ఈ నాటకము ... [illegible]

[illegible]

శ్రీ విష్ణు విద్యార్థి భాషా నిలయము

బాధ్యులపరావు.

ఈ భాషానిలయ కార్యదర్శులును ... శ్రీయుత ... కీర్తిశేషులైన ... స్మారక భవనమును ... నిర్మింప సంకల్పించినారని ... ఆంధ్రపత్రికలందు ... ప్రకటింపబడియున్నవి. ... ఈ స్మారక భవనము నిర్మింప దృఢ సంకల్పమున్నదో, ప్రస్తుతము స్వగృహము లేక, కృశించుచు దిక్కులేక దీన దశయందున్న యీ భాషానిలయమునకే ... [illegible]

కా. సం. తా. అ. నా. శర్మ.

బైజునాథ్ అండు కంపెనీ.

రెసిడెన్సీ రోడు, హైదరాబాదు (దక్కన్)

మా వద్ద అన్ని విధముల విద్యుచ్ఛక్తి పంఖాలు, ... [illegible] ... విద్యుచ్ఛక్తి పనులు నిపుణులగు మిస్త్రీ ... [illegible]

డీసేన్ గారి గృహౌషధశాల

దీనిలో విద్యుచ్ఛక్తి ... ౧౦౧ ... ప్రతి ఔషధము ... ౪౦౦ ... [illegible]

పి. పి. రాజ్ అండు కో.

[illegible] హైదరాబాదు.

వార్తలు

మైసూరులో గోహత్య

మైసూరు దొరతనమువారి ప్రశ్నలకు గాంధిమహాత్ము డొసంగిన ప్రత్యుత్తరము.

“భారతదేశమున గోరక్షణ సమస్య మత విషయములకు చేరినది. ఆర్థికముతో గూడ దానికి సంబంధము కలదు. ఆర్థిక విషయముగా చూచినచో ప్రతి ప్రభుత్వము గోసంతానమును కాపాడి వృద్ధినొందింప వలసియే యుండును. మత విషయముగా చూచినచో దొరతనములు కల్పించుకొనగూడదు. మహమ్మదీయులు గోవధ చేయుటలో మతవిధి యనియే చేయుచున్నారు. అట్టిచో దొరతనము వారెటుల దాని నివారింపగలరు? భారత దేశమున హిందువులను ధిక్కరించి వారికి విచారమును కలిగించుటకే కొందరు గోవధలను చేయుచుందురు. దీనిని ప్రభుత్వమువారు అడచివేయుటయే ముఖ్యకర్తవ్యము. ఆర్థికముగా నీసమస్యను చక్కగా పరిష్కరింప గలిగినచో మత విషయముగా దానంతటదియే పరిష్కారము కాగలదు. ఆర్థికముగా గోహత్యనడచివేయ వలయును. అది అసాధ్యము కాదు. ప్రజలు అమ్మజూచిన ప్రతిపశువును ఎంత సొమ్మయినిచ్చి దొరతనమువారు కొనవలెను. క్షీరవిక్రయ శాలలను చర్మవిక్రయ శాలలను విస్తారముగా నెలకొల్పి గోరక్షణ మొనరింపవలెను. పశువులకు మేత విస్తారముగానుండుటకు భూముల నేర్పరుపవలెను. ఈ విషయమున ప్రత్యేక శాస్త్రజ్ఞానముకు ప్రజలకొసగెటకు పండితులను విదేశములనుండి [illegible] వలెను. దీనికొక ప్రత్యేక శాఖ నేర్పరుపవలెను. క్షీర చర్మ విక్రయశాలల నేర్పరచినచో దొరతనముకు నష్టము కలుగదు.

డాక్టరు బెసాంటుగారి ఉద్బోధనము

“సోదరులారా! దేశమాతకొరకు ఏకమత్యముతో మెలంగుడు. మీ ప్రాచీనచరిత్ర గౌరవ భరితమైనది. నేడు నర్మద దేవత తాండవ మాడుచున్నది. ప్రజలు అజ్ఞానాంధకారములో మునిగి అల్పాయుష్కులై యున్నారు. ఎటుతిరిగినను అర్థుల నిరాశమే చెవులకు వినబడుచున్నది. ఈ భావిన జీవిత ము మీరారు భరించినను మీ సంతతివారికి శ్రేయమును దృష్టియందుంచుకొని ఏకమత్యము నకు గడంగుడు. భారత దేశమునకు స్వాతంత్ర్య మిచ్చుటకు బ్రిటిషువారు వాగ్దాన మొసగి యున్నారు. భారతీయు లందరు కలిసి స్వాతంత్ర్యము కోరిన బ్రిటిషువారు భారతీయుల కోర్కెను తిరస్కరింపజాలరు. కాంగ్రెసు మహాసభను జాతీయ ప్రతిష్ఠాపనగ మార్చవలెను. జరిగినది జరిగినది. భావిలాభమునకు ఏకమత్యముగ నుండవలెను. ప్రస్తుతము పార్లమెంటునందు ప్రవేశ పెట్టబడిన బిల్లు మీకు తృప్తికరముగ లేకున్న మరియొక బిల్లును తయారుచేయుడు. నేను నా బిల్లును వదలుకొని మీరు తయారుచేయు క్రొత్త బిల్లును ఆమోదించెదను. కాని భారతీయులందరు కలసి కోరినగాని ఏబిల్లు ఆమోదింపబడదు. భారత దేశమునకు స్వాతంత్ర్యము నొసగు నేబిల్లునైననుసరే నిజముగు దేశభక్తిగలవారు అంగీకరించెదరు.

వి. జే. పటేలు గారు

భారత శాసన సభాధ్యక్షులగు వీరు ఇంగ్లండునందు గౌరవింపబడుచున్నారు. ప్రధానాధికారు లందఱును వీరికి సత్కారమొసంగి, భారతదేశము గూర్చి వారిభావముల దెలిసికొనిరి. వీరు పార్లమెంటు సభను బెల్ఫాస్టు పార్లమెంటును సందర్శించిరి. నేటివార్తల వలన పటేలుగారు ౨౩ తేది జార్జి సార్వభౌముని సందర్శించి మాట్లాడెదరనియు తెలియుచున్నది. ఇదియంతయు మోదావహము. కాని యెవరో కొందరు నాయకుల గౌరవించినంతనే భారతదేశమును గౌరవించినటులగునా?

అలీగడు విశ్వవిద్యాలయము

ఇందు సెలవు దినములలో ప్రాథమిక ఉపన్యాసములు జరుగుటకు ఏర్పాట్లు చేయబడినవట. దీనివలన విద్యార్థులు నితర విషయములయందు జ్ఞానము కలిగించుకొనుటలో సహాయపడునని వేరుగ చెప్ప నక్కరలేదు. విద్యార్థులు ప్రపంచానుభవమును, వివిధవిషయ జ్ఞానము లేనందున కూపస్థమండూకములవలె నున్నారు. విశ్వవిద్యాలయము వారిట్టి యేర్పాటు చేయుటవలన మిక్కిలి మేలుచేసిన వారయిరి. మన ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయమును [illegible] ట వెంతయు [illegible]

సుభాష చంద్రబోసుగారి విడుదల
గాంధిమహాత్ముని వ్యాసము.

బోసుగారిని వదలినందుకు వంగీయ ప్రభుత్వమును నేను ప్రశంసించను. ప్రజలు కోరిరనిగాని బోసుగారు నిర్దోషులను నమ్మకము కలుగుట వలనగాని [illegible] నేరమున కనుభవించిన శిక్ష చాలుననియు అభిప్రాయముతో గాని దొరతనము వారిప్పుడు బోసుగారిని వదలలేదు. బోసుగారు మిక్కిలి జబ్బుస్థితిలో నున్నారని ప్రభుత్వమువారి వైద్యులు తెలిపి నందుననే బోసుగార్ని దొరతనమువారు వదలిరి. బోసు [illegible] నేరమేమో బోసుగారికిని దేశీయులకు గూడ తెలియదు. బోసుగారు సంఘమునకు హానికరుడైయున్నచో అతనివలన నెవరికైన ప్రాణహాని కలుగుచున్నచో అతడుకట్టుగా నుండవలెను. నిజమైనచో దొరతనమువారటుల నమ్మియుండినచో అతనికి చాల [illegible]గా నుండినను అతడు హానికరుడే యగును. బోసుగారి చెరసాలలో వదిలిపోవునేమో యని దొరతనమువారికేల భయము పడవలెను ప్రాణాపాయకరములగు వ్యాధికలిగిన ఖైదీ సంగతి దొరతనమువారు వదలుచున్నారా? క్షయవ్యాధి లక్షణములు కనబడినవెంటనే బోసుగారి నేలవదలలేదు? ప్రాణము పోవుటకు వచ్చిన పిమ్మట నొకనిని తెచ్చి బంధువుల ముందు పడవేసి వాని ప్రాణమును తీసిన పాపమును తప్పించుకొనజూచుట ధరిలో లక్షణము కాదు. బోసుగారి వదలుట వలన విచారణ లేకుండ నిర్బంధించుటయు ఖైదీలను కారాగారములలో నుంచుటయు సమస్య పరిష్కారము కాదు. బోసుగారిని వదలనేమో [illegible] నేరమిదియని కనుగొనబడ వచ్చునుగాని, యిట్టి అసత్య హేతువులవలన ముఖ్య సమస్యను మరింత కష్టతరముగ చేయుటకింతే అసలే వదలకుండ నుంచుటయే మంచిది. వంగరాష్ట్ర నిర్బంధితులు [illegible] సమస్యలో శాసనసభ్యుల సమస్య [illegible] నిరంకుశ శాసనాల సమస్యయును [illegible] యున్నవి. బోసుగారి [illegible] [illegible] రించి యుండుటను [illegible] ప్రకటన [illegible]. త్వరలోనే బోసుగారికి సంపూర్ణారోగ్యమును కలిగించి [illegible] ఆరోగ్యవంతులగుదురుగాక [illegible]

నాగదా దారులకు సూచన

కవర్ కొన్ని పోస్టు ఆఫీసులో ప్రకటింపబడినను పోస్టు వి. పీలను తిరుగగొట్టుచున్నారు. పత్రికల మూలకనవసర వ్యయము భరింప వలసివచ్చుచున్నది. తమకు పత్రిక అవసరము లేనివారు కాకుండానే ఒక కార్డు వ్రాసిన చాలమేలు చేసినవారగుదురు. కనుక భాషాభిమానులగు పత్రికా దారులు గమనింప ప్రార్థితులు.

గో. ప. వ్య.

> **గోలకొండ పత్రిక**
>
> ప్రభవ నామ సంవత్సర చైత్ర బ॥ ౧౧
>
> శనివారము

మహాత్ముని ఆరోగ్యము.

గాంధీ మహాత్ముడు నంది పర్వతముల యందు దినదినా క్రమముగా ఆరోగ్యము పొందు చున్న వార్త భారత ప్రపంచమునకు సంతసము గలిగింపకపోదు. ఇటీవల దేశభక్త కొండా వెంకటప్పయ్య గారును, జమ్నాలాలు బజాజు గారును వీరిని సందర్శించి ఆరోగ్యము కలుగుచున్నట్లు పత్రికలయందు ప్రకటించిరి. నంది పర్వతములు శీతల ప్రదేశము. మహాత్మునికి యారోగ్యము కల్గుచున్నది. ఎంతో ఇండియన్ నవజీవను పత్రికలకు వ్యాసములు వ్రాయుచున్నారు. దేహ పరిశ్రమచే యుచున్నారు. ఒక నెల రోజులలో ఆరోగ్యవంతుడగుట నమ్మకము గలదు. కాని వైద్యులు ముందు అవిశ్రాంతిగ సంచారము చేయకూడదని అభిప్రాయపడుచున్నారు. నంది కొండలయందు మహాత్ముడు జూన్ నెల వరకు [illegible] విద్యార్థి [illegible] "భాగు" యందు [illegible].

గాంధీ మహాత్ముడు ఆరోగ్యము పొందిన పిదప [illegible] ఆంధ్ర దేశము, సంచారము [illegible] ఇప్పుడు నెలలో ఆంధ్ర [illegible] దేశభక్త కొండా [illegible]

తరువు మొదటి వారము. ఆంధ్ర దేశమునందు జరుగుచున్న ఖద్దరు పనిగూర్చి తెలిసికొని మహాత్ముడు సంతసించెను. మహాత్ముడు వచ్చువరకు ఇంతకన్న రెండింతలు పనిజరుగవలసి యున్నది. మైళ్లనడాలు, వస్త్రములు తయారు చేయవలసియున్నవి. కేవలము మహాత్ముని దర్శనార్థమై గాక యెల్లప్పుడు విధిగా ప్రతి ఆంధ్రుడు ఖద్దరును ధరింపవలయును. అప్పుడే మహాత్ముని సంకల్ప మీడేరును. ఖద్దరు ధారణమువలన రాజకీయ స్వాతంత్ర్య విముక్తి గాక, భారత దేశమునకు ఆర్థిక దాస్య విముక్తి కూడ కలుగును. ప్రస్తుతము భారత దేశమున ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యము ముఖ్యాతిముఖ్యమై యున్నది. కోట్ల కొలది ధనము ప్రతిసంవత్సరము విదేశములకు పోవుచున్నది. ఈ ధనప్రవాహమును అపుటకు దేశీయ పరిశ్రమల పునరుద్ధరించవలయును. కనుక మొదట అన్నము తరువాత వస్త్రములు మనుజుని కావశ్యము గాన మహాత్ముడు రాట్నమును చేపట్టినాడు. మొదట కొందరు మతిభ్రమయని హేళన చేసిరి. వారిప్పుడు ఖద్దరు దేశవిముక్తికి సాధనమని కొని యాడుచున్నారు. ఖద్దరు ధారణము వలన భారతీయుల నిరావలంబజీవితము ప్రపంచమునకు తేటపడును. నిరుద్యోగ సమస్య [illegible] అన్నమో రామచంద్రాయని మొగుగెత్తి మొరలిడుచున్న బీదసాదలకు భుక్తి లభించును. ప్రతిభారతీయుడును బీదల పక్షమున తన కొరకైనను ఖద్దరు ధరించుట ముఖ్యవిధియై యున్నది. అప్పుడే మహాత్ముడు సంతుష్టుడగును. ప్రజలు కోరుచున్నది మహాత్ముడదియే. కనుక ప్రజలు తమవిధ్యుక్త ధర్మము నెరవేర్చుటకై పూనుకొనుట శ్రేయస్కరము.

> **వ్యాఖ్యలు**

చీనా సంరంభము

గత నదిహేను రోజుల క్రింద బ్రిటిష్ వారు హాంకాంగ్ నగరము పట్టుకొనుటకై ప్రయత్నము సలుపుచున్నారని తెలుపబడి యుండెను. కాని ఇప్పుడందిన వార్తలవలన పరిస్థితులు తారుమారయినట్లు తెలియుచున్నది. కాంగ్ టుంగ్ [illegible] [illegible] [illegible]

వారులు హాంకాంగ్ మార్గమున మూడు పట్టణముల నాక్రమించుకొనిరని వార్తలు తెలుపుచున్నవి. స్వాతంత్ర్యాభిలాషుల కిది సంతోష దాయకమే కదా!

అశుతోషముకర్జీ

ఈ వీరుడు కీర్తిశేషుడై ఈ నెల ౨౬ వ తేదికి మూడు సంవత్సరములు గడచినవి. ఇతడు వంగ రాష్ట్ర నాయకుడే గాక, భారత దేశమునకును, అఖిల ప్రపంచమునకు, నాయక శిఖామణియై యొప్పెను. ఇతనిభుజము హైకోర్టు న్యాయమూర్తి యగుటచేతనే గాని విద్యాశాఖయందు [illegible] చేతగాని, కలుగలేదు. కాని ఇతని మాతృదేశాభిమానమే ఇట్టి స్థానమొసంగినది. ఇతని గృహము ఎల్లప్పుడు పండితులు వ్యాయవాదులు, అధికారులు, వేయేల సర్వజనులచే నిండియుండెను. అందరును అతని వాక్యామృతము గ్రోలుటకై నిరీక్షించియుండువారు. ఇతడు బీదలను, ధనికులను, సకల విధముల జూచువాడు. వంగరాష్ట్ర విశ్వవిద్యాలయము నందెన్నో మార్పు సంస్కరణములు ప్రవేశపెట్టెను. హైకోర్టు సంబంధమున [illegible] మరియొకను నియమింపబడెను. ఇదియే కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయము నందు జరిగినది. కాని ముకర్జీగారు [illegible] అయినను అతడు భారతీయుల హృదయ సీమలయందు చోటు జేసికొని యున్నాడు. ఇతడు కీర్తిశేషుడయిన సంవత్సరమునందే దేశబంధు దాసుగారు స్వర్గమలంకరించిరి. నాటినుండి వంగరాష్ట్రము అంధకార బంధురమయినది. వీరి స్థానమును పూరించు మహాశయులుదయించు టెన్నడో? వంగమాత కష్టములు గట్టెక్కు టెన్నడో?

అధికారుల మార్పు.

[illegible] గారు దివాను [illegible] రాష్ట్ర [illegible] నియమింపబడిరి. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ఉద్యోగము [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

స్థానిక వృత్తాంతములు

కళావంతుల సంస్కరణము.

గడచిన బుధవారము నాడు సాయంత్రము ౬॥ గంటలకు శ్రీకృష్ణదేవరాయల ఆంధ్రభాషానిలయమం దిరమున మాడపాటి హనుమంతరావుగారి అధ్యక్షత క్రింద కళావంతుల సంఘసంస్కరణమును గూర్చి యుప న్యాసములు జరిగెను. ఆరంభమున మానవసేవాసంఘ కార్యదర్శులగు శ్రీయుత ఓరుమళ్ల నరసింహముగారు తమ సంఘనివేదిక చదివిరి. పమ్మట శ్రీయుతులు భాస్కర్ల ఈశ్వరుడు, శ్యామరావు, అభియాక్తి నం జుండప్ప, గుడిసేవ సుబ్బయ్యగార్లు కళావంతుల సం స్కరణమును గూర్చియు భోగము వారివృత్తిని నిరసిం చుటను గూర్చియు విపులముగ నుపన్యసించిరి. తుదకు అధ్యక్షుడు ఉపసంహారోపన్యాసము చెప్పిరి. ౧౦॥ గంటకు సభ సమాప్తమయ్యెను.

శ్రీయుతులు గుడిసేవ సుబ్బయ్య ఈశ్వరుడుగార్లు గురు వారము ఉదయము గాడీలో గుంటూరు వెళ్లిరి. వీరిక హైదరాబాదునగరములోని భోగమువృత్తివారు కళా వంతుల విద్యాభివృద్ధికై సుమారు నూరురూపాయలు చందాచేసిరి.

మన రాజ్యమున నంచివిషయమున పనిస్థానముగ గవలసియున్నది. ఇప్పుడు జరుగుచున్న పని యంతయు మానవ సేవాసంఘము వలన శ్రీయుత శ్యామ రావుగారి నాయకత్వముక్రింద జరుగుచున్నది. కనుక ఈయుద్యమమునకు తోడ్పడగోరువారు తమ సహా య్యము చేత స్థానికులకు లాభముకలిగించుట శ్రేష్ఠతర ము. శ్రీయుత శ్యామరావుగారును ఈవిషయమున ప్ర త్యేక చందాలకొరకు యత్నించుట ఉత్తమము.

వివేకవర్ధనీ హైస్కూలు—గౌలిగూడెము

[విలేఖరి]

ఈపాఠశాలనుండి ఈసారి బొంబాయి విశ్వవి ద్యాలయము యొక్క మెట్రిక్యులేషను పరీక్షకు [౯] విద్యార్థులు పంపబడిరి. వారిలో [౬]గురు ఉత్తీ ర్ణులైరి. వారిపేర్లు ఈక్రింద వివరింపబడినవి.

[౧] కాశీడీ ఆర్ (గర్వాంకికర్) జి యస్.
[౨] కులకర్ణి ... (ర)గోక్లె వి. యస్.
[౩]జోగాయికర్ ఆర్ ఆర్. [౬] పా... వి యస్ ...

గతవత్సరమున ప్లేగువ్యాధి వ్యాపించియుండి నను శ్రీయుత విష్ణుశాస్త్రి గారును శ్రీయుతఅత్రి కరు (ఉపాధ్యాయులు)గార్ల శ్రద్ధతో పని చేసిరి. ఈ సంవత్సరము మూడు క్లాసులు పెరుగుటచేత ఇరుకుగా నుండుటను సరిపెట్టుటకు పాఠశాల నిర్వాహకులు ప్రయత్నిస్తున్నారు.

జిల్లా సంస్కరణసభ

రాబోవుచున్న నిజాం రాష్ట్ర సంఘ సంస్కర ణమహాసభయొక్క ఆహ్వాన సంఘమునకు శ్రీయుత రాజా చంద్రశేఖరరావు (పొలిసులు) గారు అధ్యక్షులు గాను, వ్యాయామ కళ్ల పండిత కేశవరావుగారు ఉపా ధ్యక్షులుగాను ఉందురు. నగరములోను జిల్లాలలోను నివసించుచున్న మహాశయులకు పలువురకు ఆహ్వాన పత్రములంపబడుచున్నవి. జిల్లాల నుండి వందల కొలది ప్రతినిధులు వచ్చెదరని తెలియుచున్నది. ఆంధ్ర జిల్లా లనుండియు పలువురు ఉత్సాహవంతులు రాగలరట. ఇకనైన ఆంధ్ర యువకులు ఈవిషయమున ఉత్సాహము తో పనిచేయుచున్నారని తెలియుచున్నది.

ఉస్మానియా వైద్య కళాశాల.

ప్రభుత్వగారి ఫర్మానుననుసారము ఈ కళాశాల సహాయవైద్య నెలనుండి ప్రారంభింపబడును.

కర్నల్ ట్రెంచ్ గారు.

వీరునిన్న నగర రక్షక శాఖ ప్రధాన కార్యాల యమును దర్శించిరి.

శేషాద్రి రమణకవులు

విఖ్యాత శతావధానులును పరిశోధకులునునగు శేషాద్రి రమణకవులు ఈయెండకాలములో ఆంధ్రపరి శోధక మండలి (హైదరాబాదు) పక్షమున, శాసన ముల ప్రతులను అముద్రిత గ్రంధములను సంపాదించు టకై బయలుదేరినారు. [౧౯—౫—౩౬] శ్రీమాన్ శ్రీ మాన్ ... వాచాధ్యులు గారు అలంపూరు (రాయచూరు జిల్లా) నకును, శ్రీమాన్ వెంకట రమణాచార్యులు గారు మహబూబు నగరమునకును వెళ్లినారు. ఈ రెం డుప్రాంతములును ప్రాచ్యము విజయనగర సామ్రాజ్యము యొక్కయు, చాళుక్యుల యొక్కయు కీర్తికాంతా విహారభూమికి సంగమస్థలములు. కనుక ఈప్రాంతము లనుంచి చారిత్రిక సాధనములు లభింపవచ్చును. వీరు గ్రంధాలయములు కలవారును నాసంస్థలను చూచి అవసరములగు సలహాల నిచ్చుటను ప్రార్థింపబడి యున్నారు. ఆయా స్థలముల వారు వీరికి తగిన సహాయ మొసగి వారి పర్యటనమును జయప్రదముగ జేయు దురుగాక!

మహబూబు నగరము జిల్లాలోని గ్రంధాలయము లను జూచి వారి నిక్షేపములను కేంద్ర సంఘ కార్యద ర్శికి తెలుపుటకును అచ్చటచ్చట విజ్ఞాన విషయకము లగు నుపన్యాసము లిచ్చుటకును శ్రీయుత ప. సూర్యనా రాయణ శాస్త్రిగారును, శ్రీమాన్ శ్రీనివాసాచార్య గా రును వెడలియున్నారు. వీరివిషయమున గ్రంధాలయ కార్య నిర్వాహకులు శ్రద్ధవహింప ప్రార్థితులు. వీరి వద్ద కేంద్రసంఘ సంగ్రహమైన లఘుపుస్తకములు ము న్నగునవి యుండగలవు. ఆంధ్రసోదరులు లాభము పొందెదరుగాక.

మా. హనుమంతరావు
కేంద్రసంఘ కార్యదర్శి

హైదరాబాదు లోని జంతుహింసా నివారణ సంఘము

ఈసంఘము హైదరాబాదులో గతమూడు ఏం వత్సరములనుండి పనిచేయు చున్నది. జీవరక్షాజ్ఞాన ప్రచారక మండలి యొక్క కార్య విధానమునకును ఈసంఘముయొక్క పనికిని కొంతవరకు భిన్నత్వము కలదు. మాంసాహార నిరసనముతో దీనికి సంబంధము లేదు. జంతువులపైన ఎక్కువ బరువులు వేసి కొనుట తలక్రిందు పట్టుకొని బాధపెట్టుటగాని, అనారోగ్య దశయందున్న వానితో క్రూరముగా పనితీసి కొనుట గాని మాన్పుటయే ఈ సంఘోద్దేశ్యములు. దీనికి ప్ర త్యేక శాసనము కలదు. దాని ననుసరించి నిందితులు శిక్షింప బడవచ్చును. SPCA అనుపేరుతో ఇట్టి సంఘములు బొంబాయి, మద్రాసు, కలకత్తా మున్నగు గొప్ప పట్టణములలో ... సంఘము పక్షమున ప్రచారములు జంతుహింసా ప్రయత్నములు చేసి వారు చెప్పిన హిత వచెప్పువారి అమానుష కృత్యములను దృష్టికి తీసికొనివచ్చి న్యాయ స్థాన శిక్షవేయించుటకు, జైన మతస్థులును, ఉ ద్యోగులును, పరశి స్వభావులును నగు శ్రీ గణేశమల్లు సింగీజీగారి యాజమాన్య కార్యములు హైదరాబాదు నందు ... నగరాప్రసాదు గార్లు జరుపుచున్నారు. ... న్యాయములన్నియు ... గతమా... ములనుండి ... ఇచ్చు... శ్రీ ... జిల్లానుండి అధికార పత్రము ... సంఘమును స్వకీయ పద్ధతులపైన స్థాపించి ... సహాయమున పని ముమ్మరము గా జరుగు చేయుటకై గత ఆదివారము నాడు ... నాడు గంటలకు నవాబు హైదరు నవాజ్ జంగ్ బహద్దూరు గారి అధ్యక్షతన సభ సమావేశమై ఈ క్రింద వ్రాయబడిన మహాశయులు సభ్యు లైరి—

1 నవాబు హైదరునవాజ్ జంగు బహద్దూరు
2 నవాబు దిలుయార్ జంగు బహద్దూరు
3. నవాబు మసూద్ యారుజంగు బహద్దూరు.
4. మాక్సి ఖుష్నదలి సాహెబు
5 శ్రీయుత దేవరావు బాహదర్ ...
6 ,, శ్రీనివాస శర్మగారు బి ఏ ...
7 ,, సేట్ గణేశమల్ సింగీజీ గారు
8 ,, భాగ్యరెడ్డి వర్మ గారు
9 ,, గయాప్రసాదుగారు
10 ఖానుబహాదురు ... క
11 సేట్ ... లాలు ... గారు
12 సేట్ ... బనాధమల్ గారు

... యొక్క కార్యనిర్వాహక ప్రతి సభ్యుల కరపత్రము బడెను. ముందుజరగవలసిన కా ర్యవిధానమును గురించియు, కావలసిన ద్రవ్యము గురించి ఆలోచించబడెను. ఇంతవరకు పనిజరుపు టకై స్వంత ద్రవ్యమును వ్యయముచేసి ప్రవర్తిం చిన సేట్ గణేశమల్ సింగీజీగారి సేవలు ప్రశంసించ బడెను. బొంబాయి, మద్రాసు, కలకత్తా మున్నగు ప్రాంత ములలోని సంఘముల పనిని గురించియు వారి నియమ ములను గురించియు ఆలోచించబడెను. మద్రాసులో ని సంఘము యొక్క నియమములను ఆదర్శప్రాయ ముగా నిడికొని హైదరాబాదు కనుకూలమగు మార్పుల తో నియమావళిని సిద్ధముచేయుటకు ప్రత్యేకసంఘ మేర్పాటు చేయబడెను.

1 నవాబు హైదరునవాజ్ జంగు బహద్దూరు (... మంత్రి) అధ్యక్షులు
2 నవాబు దిలుయార్ జంగు బహద్దూరు (... కొత్వాలు) ఉపాధ్యక్షులు
3 నవాబు మసూద్ జంగు బహద్దూరు (విద్యాశాఖ) ఉపాధ్యక్షులు
4 మాక్సి ఖుష్నదలి సాహెబు ... కార్యదర్శి.
5 సేటుగణేశమల్ సింగీజీ ...
6. శ్రీయుత దేవరావు ...
(మసద్దారులు ...
7. ...

హైదరాబాదు.

స్థానీయ వార్తలు

అగ్రహారం.

(ఒక శ్రేయోభిలాషి)

గ్రామవాసులు యుచితసౌ ప్రార్థ్యము. [illegible] ఉపాహార శుద్ధిపానాపేక్ష పరులై, నిర్దయులై అనాగరికులై గ్రామమునకువచ్చి సనాతన [illegible] బోధించు మహనీయ భావముల ప్రచారకు [illegible] సము జేయుచు వారితో కలతలగు [illegible] ఒకరు గ్రామములో మంచి [illegible] యున్నవారిని కూడా తమ మార్గ [illegible] త్రిప్పుచుండిరి. ఇట్టి స్థితిలో యుండగా [illegible] మునకు. బళ్లారి జిల్లా థియాసిఫికలు సొస[యిటీ] సెక్రటరీగా నున్న బ్ర. శ్రీ. టి. సుబ్బా[రావు] గారు ప్రచారమునకు బయలువెడల భగవ[త్కృ]పామువలన మా గ్రామమునకు తేయు సంవ[త్సరము] [illegible] ౧ ౬ వచ్చిరి. అయన తన వాక్కు[లచే] [illegible] గ్రామవాసులకు సమస్తమయిన [illegible] వాక్యములతో సనాతన ధర్మములను బోధిం[చి] [illegible] మంచి మార్గము [illegible] కులను బోధించి వారియొక్క సమ్మతి [illegible] గ్రామంలో థియాసఫికలు సొసయిటీని [స్థాపి]ంచి వెళ్లిరి. ఇంతలోనే మా గ్రామమునకు, [illegible] రామదాసుగారు అహింసా ధర్మమును [illegible] మాంస భక్షణ జరిగేము మద్య పాన నిషేధ[ము] [illegible] గురించి ఉపన్యసించి గ్రామవాసులను మాంస [illegible] మద్య పానరహితులు గాను, శివ [illegible] సదాచారధర్మ పరాయణా [illegible] గాను ప్రవర్తించునటుల చేసిరి. ఈ థియాసి[ఫికల్ సొ]సైటీ కి నరసింహా రెడ్డిగారి అధ్యక్షత క్రింద [illegible] అభివృద్ధి అగుచున్నది [illegible] గ్రామ వాసులు నిక సత్య ధర్మమార్గ [illegible] భావముతో మెలంగుచున్నారు. గ్రామ వాసు[లు] [illegible] మంచి మార్గము [illegible] శ్రీ. సుబ్బారావు గారి వాక్చాతుర్యము [illegible] శ్రేష్ఠులైన శ్రీ రామదాసుగారి యొక్క [illegible] వాక్య [illegible] సంస్కారముల [illegible] పట్టుదలతో [illegible] [illegible] గ్రామ వాసులు అభివృద్ధి [illegible] కనుము.

పితృదైన బాలవితంతు పునర్వివాహము.

(ఒక విలేఖరి)

[illegible] మాసము [illegible] వివాహము [illegible] పునర్వివాహము [illegible] [illegible] కొందరు [illegible] [illegible] పత్రికల [illegible] [illegible] చేయుచున్నారు, [illegible] [illegible] శ్రీమ [illegible] [illegible]

గల మందుముల గ్రామ నివాసుడగు యువకునికి సుమారు (౧౭) సం॥ల యీడుగల పదార్థు నగరనివాసినియగు యువతికిని పునర్వివాహము జరిగెను. సాంఘికులు పెక్కుండ్రు పాల్గొనిన వివాహము జయప్రదముగ జరిగెను.

కౌనాత్ జాగీరు

(ఒక విలేఖరి)

రాకుమారిని రాక.

నవాబు హిస్సాముల్ ముల్కు ఖాన్ ఖానాన్ బహద్దర్ జాగీరు రాకుమారులు అలీజనాబు నవాబు కమాలోద్దీన్ ఖాన్ గారు ది ౧౩-౫-౧౯౨౭ తారీఖు శుక్రవారము రోజున మా తాలూకా ముఖ్యగ్రామమగు పరికేలకు జనానాయుక్తము విచ్చేసిరి. మంగళతూర్య రావములతోను, బ్యాండు వాయిద్యములతోను, తుపాకుల ఆగాములతోను, మహావైభవముతోను, శ్రీవారిని పిలువనంపి తెచ్చిరి. శ్రీవారు క్రమమునసరించి నజరానాలు యిచ్చువారిని అనుమతించిరి. సాంప్రదాయము ననుసరించి శ్రీవారి కరస్పర్శనమైన తరువాత తిరిగి యొసగి నజరానా వారికి ఇచ్చుట వెంటనే యివ్వబడెను. మొదట కౌనాత్ తాలూకా పక్షమున పరికేల పురజనులు శ్రీవారికి స్వాగతపత్రమును ఆంగ్లేయభాషలో సమర్పించుకొనిరి. తెలుగునందు అచ్చొత్తించిన స్వాగతపత్రములు సభికులకు పంచియివ్వబడెను. ప్రభు ఆజ్ఞపైన మహారాజశ్రీ మాదిరాజు మధుసూదనరావుగారు స్వాగతపత్రమును చదివిరి. స్వాగతపత్రము యొక్క ముఖ్యభాగము:—

„ధర్మమార్గులగు చందూలాల్ గారు దేశనాథో మాకొసంగిన యినాములను జప్తుచేసి మాస్వాధీనమునుండి తొలగించి వేసినారు. మేము నిరాధారుల మై జీవనములు తొలగియున్నాము”.

„మాగ్రామమునందు ఉన్న చెరువు గండ్లుపడి యిప్పటికి సుమారు రెండు సంవత్సరములైనది. దానిని బాగుచేయించక పోవుటవలన మాసస్యములు జలాధారములే ఫలహీనములైనవి. ప్రజలు దీనులైరి.

„కౌనాత్ తాలూకా ఏడు గ్రామములందును తమ జాగీరు అధిపత్యముక్రింద ఒక పాఠశాలయును లేదు. బాలురవిద్యకై యితరగ్రామములకు వెళ్లవలసి వచ్చుచున్నది”.

„మా గ్రామము కౌనాత్ తాలూకాకు ముఖ్యగ్రామమైనను తమ యాధిపత్యముక్రిందనున్న వైద్యశాల లేదు. రోగులకు సరియగు సౌకర్యములు లేవు”.

„ఇట్టి కష్టపరంపరలలో చిక్కుకొనిన మానుండి నజరానాలు బలాత్కారముగ తీసుకొనినారు.

„చాలకాలమునుండి వంశపరంపరగా వచ్చుచున్న కరిణము, గ్రామమునసబు హక్కులను తొలగించి అన్యాక్రాంతము చేసిరి. ద్రవ్యహీనులచే కొందరు తమహక్కులను బోగొట్టుకొనిరి. ద్రవ్యవంతులు అధికారుల ఆదరణలకు పాత్రులై యాహక్కులను వారు సంపాదించిరి”.

„ప్రభువులగు మీరు మా కష్టములను గమనించి రాజ్యకార్య నిర్వాహణమును మీరే గ్రహించి ప్రజారంజకులయ్యెదరని తమను [illegible] మిక్కిలి ప్రార్థించుచున్నాము”.

స్వాగత పత్రముపైన శ్రీవారు ఉర్దూభాష యందు ప్రజలను [illegible] సమాధానము [illegible] [illegible] అందిచ్చిరి. [illegible]

„నేను ప్రథమ దేశమగు మీ గ్రామమునకు వచ్చినప్పుడు మీ ముఖములు వికసించి యున్నవి. ఇప్పుడు మీ ముఖములయందు దీనత్వము మూడి మీ దేశము కష్టపరంపరలకు చిక్కుకొని యున్నటులే తోచుచున్నది. మీకష్టములను నాకు వెల్లడిచేయుచు వాటిని తొలగించుటకై నాశక్తికొలది నేను పాటుబడెదను. మీకష్టములకు కారణము కొందరైయుండ్రు కాని మీరెవరును కారు. మీ శ్రేయస్సుకై నాపూర్వకముగ ఆశీర్వచనముల నిచ్చుచున్నాము.”

ఇదివినిన తర్వాత ప్రజలయందు ఆలజడి కలిగెను. తరువాత శ్రీయుత శ్రీరాముల పచ్చిదానంద [illegible] శాస్త్రిగారు శ్రీవారిమీద కొన్ని పద్యములను చదివిరి. శ్రీయుత బంకొనూర్య నారాయణ సిద్ధాంతిగారు స్వస్తివాచకమును పఠించిరి అంత సభముగిసెను.

సాయంకాలమున శ్రీవారు బీదలకు బియ్యమును పంచియిచ్చిరి. కొంతమందిబీదలకు ద్రవ్యసహాయమొనర్చిరి. చీకటిపడునప్పటికి శ్రీవారు బెజవాడకు మోటారుపైనవెళ్లిరి. అటుపైన బందరునకు వెళ్లి తిరిగి సోమవారమునాడు హైదరాబాదునకు ప్రయాణమైరి.

కనుమనూరు (ఆత్మకూరు సంస్థానము)

(ఒక విలేఖరి)

విద్యాస్థితి

ఈ గ్రామము జనాభా రెండు వేలకుపైగా యుండినను సంస్థానములో జేరవందున ప్రభుత్వపు పాఠశాలలేదు. కాని గ్రామ ప్రముఖులు చందాల ద్వారా కొలది రోజులలో యొక పాఠశాల స్థాపింప ప్రయత్నించుచున్నారు.

కృషి

వారము రోజులక్రింద కురిసిన [illegible] వలన చెరువు, కుంటలకు నీళ్లు వచ్చినవి. కొంతవరకు పనిపాటలును చేయుచున్నారు. కరీపు, రబ్బీకొరకు గూడ చేలకొలు తయారు చేయబడుచున్నవి [illegible] యకమైన పంటబలో చేరు పనగ [illegible] గ్రామమునందు విరివిగ పండును.

గంగావతారము.

ఇపుడు గ్రామ వాస్తవ్యులను విలుపవోలు లేకుండ యుగునని భయము కొందరికి గలుగుచున్నది. దానికి కారణము గ్రామ మధ్యనున్న యొక బొంద. వర్షము కురియగానే బొందనిండును. మట్టుపట్టులలో గల యిండ్లలో నీరుపారి నిండలిదును. కనుక తేమ లోనుండుటవలన ప్రజల యారోగ్య మెట్లుండునో పాఠకులకు విదితమే. బొందలోబడి చచ్చు కుక్కలు, పిల్లులు, యితర క్షుద్ర జంతువుల వలన వాయువు గతి దప్పును. రోగములు ప్రబలగానే గ్రామదేవతల యారాధనలు జేయుగ, కాని బాగుమ మాత్రమే సారకేబలును. ఇంతియగాక చిన్న చిన్న బాలురకు గూడ ప్రాణాపాయకరముగ నున్నది. కనుక పలువంకల ప్రయత్నించిన వృత్తు దేవస్థ కారణుండి తప్పింప వలయునన్న గ్రామదేవతా రాధనలకు [illegible] గంగావతారము ఛాలింప జేయుటకై గ్రామాధికారి శ్రీయుత [illegible] [illegible] శ్రీయుత దలపక బొందన యొక్క [illegible] పనిదయ. ప్రజోపయోగ కార్యములన్న యత్యవసర[ము]గ [illegible] శ్రీయుత [illegible] [illegible] యొకవరము.

ప్రతిఫలము

(కల్పితకథ)

అతడొక జమీందారు కొమారుడు. రాజమహేంద్రవరమునందు విద్యాభ్యాసము చేయుచుండగా పట్టణమునందు స్వాగ్రామము విడిచెను. ఇతడు ఉదరపోషణకై విద్యార్థులకు ట్యూషన్ చెప్పుచుండెను. ఇతనికి [illegible] ఒకనాడు రోజూ ఇటువలె తిరుగగా ఒక గృహమున నిలుచుండి [illegible]. ప్రక్క ఇంటి యజమానుడు ధనికుడు. ఇతనిని భోజనము చేయుటకు ఏర్పాటు చేసెను. ఆ కాలమున కొండరు రాత్రికి [illegible] గల పనివారు. ఈ విధముగా విద్యార్థి కూడ తనకు చెప్పుకొని రాత్రి జరుపుకొనువాడు ఒక ప్రభుత్వ పాఠశాలయందు చేరి విద్యాభ్యాసము చేయుచుండెను.

ఇతనికి తల్లిదండ్రులు ఉండి తల్లి పెద్దదాయిది. పుత్రుడు వచ్చి చాలా దినములాయెను. దానికి ప్రత్యుత్తరము వ్రాయుటకు కొంతకాలము పైసలు లేవు. [illegible] చేయుగలడు. కొందరికి అర్థము చెప్పించవలయును. [illegible] వాడు అప్పుడు సంపాదించి కొన్నాళ్ళ తల్లికి ఉత్తరము వ్రాయుచుండెను. [illegible] బిడ్డ తల్లి [illegible] [illegible] వలయునని వ్రాయుచుండెను.

వసంతుడు [illegible] ఒకనాడు [illegible] విద్యార్థులకు [illegible] చదువు చెప్పి [illegible] నిలుచుండెను. అతడు [illegible] ధనవంతుని [illegible] పుస్తకములు [illegible] కొన్ని దినములు [illegible] నిలిచియుండెను. [illegible] [illegible] ధనము [illegible].

[illegible] అతనితో చెప్పుచుండెను. [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]

ఈ రీతి నిత్యమును [illegible] గోదావరి [illegible] ఉండెను. ఆకాశమున [illegible] మబ్బులు క్రమ్ముకొని యుండెను. ఇంతలో [illegible] గాలి సుమారముగా ప్రారంభమయ్యెను. వర్షము కురియుచూ [illegible] [illegible] చేయుటకయి [illegible] ఆ స్త్రీ నదిలో పడెను. అటుపైన దృష్టి ప్రసరింపగ నదియందు [illegible] స్త్రీ పురుషులు మునుగుచుండిరి. వసంతుడు ఆ ప్రదేశమునకు పరుగిడి మునుగుచున్న స్త్రీని నది యొడ్డుకు లాగుకొని తెచ్చెను. [illegible] పురుషుని సహితము గట్టు చేర్చెను. వసంతుడా స్త్రీని వసుంధ [illegible] బోయిన [illegible] తీసికొనెను. పురుషుడీది చూచి, „నాయనా! నీవు నా భార్యను రక్షించితివి. నీకు యావజ్జీవము నేనెంతయు కృతజ్ఞుడను. ఆయినను మరియొక పనిచేసి పుణ్యము కట్టుకొమ్ము.” అని అడిగెను.

వసం—మీకు కావలసినది సెలవిండు.

పురు—నా భార్య [illegible] యున్నది [illegible] మునకు [illegible] యున్నాను. [illegible] [illegible] ఆమె [illegible] యున్నది. [illegible] కొట్టు బట్టు కొనుము. నేను [illegible] ఈ యుద్యానవనమున జేర్చెదను.

వసం—అయ్యా! నేను [illegible] యున్నాను.

అంత యువకుడు ఆ స్త్రీని [illegible] ఉద్యానవనము జేరెను. తోటలో నున్న ఒక గదియందు స్త్రీని పరుండబెట్టెను.

పురు—నాయనా! [illegible] పనిచేయవలయును.

వసం—[illegible]. [illegible] చెప్పెదను.

పురు—మా [illegible] „ఆనంద విలాసము” [illegible] నా పేరు [illegible] చంద్రశేఖర సెట్టి [illegible] అప్పుడు [illegible] చెప్పుము. ఇంటియందు [illegible] డాక్టరు [illegible] తోడుకొని వచ్చుటకు చెప్పుము...... [illegible] [illegible].

వసం—[illegible] [illegible].

3.

వర్షము [illegible] నిలచెను. [illegible] వసంతుడు పట్టణమునకు వచ్చి [illegible] [illegible] [illegible] „ఆనంద విలాసము” [illegible] [illegible] [illegible].

అతని మాటలు [illegible] డాక్టరు [illegible] [illegible].

చంద్రశేఖర సెట్టి భార్యను మంచముపై [illegible] ఆమె ప్రక్కన [illegible] యుండెను. [illegible] „మీరు కూడ వచ్చితిరా?” అని „ఈమెను పరీక్షించుము” [illegible] వసంతుడు [illegible] నిలుచుండెను. [illegible] [illegible] [illegible]. డాక్టరు స్త్రీని పరీక్షించి, „[illegible] కడుపులో నున్న నీరు [illegible] [illegible] యుండెను” అనెను.

వసం[illegible] డాక్టరు మాటలువిని సంతోషించెను: తరువాత డాక్టరు, చంద్రశేఖర సెట్టియు, అతని కుమార్తెయు, [illegible] [illegible]. సెట్టిగారి భార్యను [illegible] [illegible].

వసంతునికి [illegible] [illegible] ఉద్యానవనము [illegible] చేసెను.

[illegible] [illegible] [illegible] పోయి [illegible] [illegible] [illegible].

వసం—[illegible] క్షేమమేనా?

కుమా—క్షేమమే.

వసం—[illegible] [illegible]?

కుమా—నా [illegible]. [illegible] [illegible] మాటలు చెప్పుము

వసం—[illegible] [illegible].

కుమా—[illegible] [illegible]!

తరువాత వసంతుడు [illegible] [illegible] ఉద్యానము చేరె.

౪.

వసంతుని [illegible] చంద్రశేఖరుడు, „నాయనా! [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]” అనెను.

వసం—[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

చంద్ర—[illegible]

[illegible]

సుజాత పత్రిక

మే నెల (౫) సంచిక

[illegible]

జగత్ప్రసిద్ధి కెందినది [illegible]

కామినియా స్నానె.

[illegible]

సోల్ ఏజంట్లు:—

ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్ అండు కెమికల్ కంపెని

[illegible]

బొంబాయి

సోల్ ఏజంట్లు:—

పూర్ణాదాస్ రంఛోడుదాస్.

చార్ మినారు.

హైదరాబాదు.

జాతక ఫలములు.

1920 సం॥ [illegible] గోదావరి జిల్లా [illegible]

[illegible]

గురుజ్యోతిషాలయము గోపాలపురం,

కొత్తపేట పోస్టు, తూర్పు గోదావరి జిల్లా.

రెడ్డికుల నిర్ణయచంద్రిక.

ఆంధ్రభాషా పోషకులును గోలకొండసంస్థానాధీశ్వరులునగు శ్రీ రాజా రాజేశ్వరరావు బహద్దరు గారు బహుధనము వ్యయముచేసి శ్రీమాన్ శేషాద్రి రమణ కవులు శతావధానులు శ్రీమాన్ పెద్దమంచలి వేంకటకృష్ణ కవి, మరికొందరి విద్వద్గ్రగణ్యులతో వివిధాధారములతో రెడ్డికులు క్షత్రియవంశ సంజాతులని నిర్ణయించి వ్రాయించిన గ్రంథము ముద్రిత మైయున్నది విలయుచారికిక్రింది అడ్రెసుకు వ్రాసిన పరసమైన వెలకు వీ పి ద్వార పంపబడును.

గోలకొండ ప్రెస్
త్రూపు బజారు,
హైదరాబాదు దక్కన్.

విడిలు

తరగితి తెనుగు సనాతన ధర్మము. నిజాము రాష్ట్రమందలి అన్ని పాఠశాలలోను చదువబడుచున్న అత్యుత్తమ వేదాంత గ్రంథము. వెల. 1-0-0

హాలలాలు (చిత్రకథలు) ,, 1-0-0

ములుగు వెంకటరమణయ్య,
ఖమ్మంమెటు (నిజాం.)

ఉత్తమ గ్రంథములు.

ఇదివరకు పండితులకు మాత్రమే దొరుకుచుండెడివి.

ప్రాచీన కవుల కృతులు.

సూతిసంహిత—పట్టమెట్ట సోమనాథకవి రు ౨-౦-౦
(౫౫౦ పుటల మోటు గ్రంథము)
బ్రహ్మోత్తర ఖండము ,, ౧-౮-౦
షట్చక్రవర్తిచరిత్రము ప్రౌఢకవి మల్లారెడ్డికవి రు ౨-౦-౦
పద్మపురాణము ,, ౧-౦-౦

వెలలన్నియు కల్పాయితే
విలయువారికి క్రింది విలాసమునకు వ్రాసి తెప్పించుకొనవచ్చును మేనేజరు

గోలకొండ పత్రికా కార్యాలయము
త్రూపుబజారు హైదరాబాదు దక్కన్

నాలుగు జీవితావసరములు

బ్యూటీపౌడరు

ఇది మూలికలచే సిద్ధము చేయబడినది. దీనినుపయోగించిన ముఖము కాంతిగానుండును. మచ్చలు మొదలగునవి పోగొట్టును. వెంటనె వాడినచో స్ఫోటకము మచ్చలు కూడ పోవును. ఉపయోగించు విధము ప్రతి డబ్బా పై నుండును. వెల ఒక పౌను కు ౧—౮—౦. అర్ధ పౌను ౦—౧౨—౦.

మెడికేటెడ్ హేరాయిల్

ఈ తైలము మూలికలచే వైద్య శాస్త్ర విధముగ తయారు చేయబడినది. ఇందు పరిమళ వస్తువులు మిశ్రమము చేయబడినవి. శిరోబాధ తగ్గును. మెదడుకు బలము కలుగజేయును. వెంట్రుకలు పోయిన స్త్రీలుపయోగించినవారి వెంట్రుకలు నిలుచును. ఎల్లప్పుడు వాడినచో తెల్ల వెంట్రుకలు రాకుండ చేయును. మనో పరిశ్రమ చేయువారికి మిక్కిలి యుపయోగకారి. వెల బుడ్డి ౧కి ఒక రూపాయి.

సుర్మె నూర్ బసర్

అన్ని విధముల నేత్రవ్యాధులకు వాడదగిన ఔషధము. దీనిని రెండు తెగక యుపయోగించిన సులోచనముల అవసరముండదు. వెల పెద్ద బుడ్డికి రు ౧; చిన్న బుడ్డికి ౦—౮—౦ లు.

బర్క్ మంజన్

[illegible] చూర్ణము మిక్కిలి మూలికలు చేర్చి తయారు చేయబడినది. కొలది దినములు మాత్రమే యుపయోగించిన సర్వ వ్యాధులు పోవును. పళ్ల నొప్పులకు శ్రేష్ఠమైనది. దంతములు శుభ్రపడి ముత్యములవలె తెల్లగానుండును. ఎల్లప్పుడుపయోగించిన దంతములు గట్టిపడి వెంటనే పడిపోవుట [illegible] ఉండదు. ఒక సంవత్సరమునకు సరిపోవు చూర్ణము బుడ్డి వెల రు ౧ చిన్నది ౦—౮—౦.

వలయువారు దిగువ విలాసమునకు వ్రాయవలయును.

డాక్టరు హెచ్. జె. యస్. ప్రసాద్,
నాలీగూడ హైదరాబాదు దక్కన్.

విత్తనములు

వర్షకాలపు మొలకలు
అన్ని కూరగాయల పుష్పముల విత్తనములు. మొలకలకు గ్యారంటీ [illegible]. [illegible] చేయువిధములు తెలిపెదము. అన్ని విత్తనముల [illegible] గూర్చి సలహానిత్తుము. వెలలు తెలుపబడును.
ఎం. ఆర్. సిద్ధరామయ్య ఎఫ్.ఆర్.హెచ్.ఎస్. (లండన్)
తో వ్యవసాయ నిపుణుడు.
పాయినీరు హార్టికల్చరల్ ఫ్లోరిస్ట్
[illegible]
౧౦౦. కేమెస్ట్రిటు, [illegible].

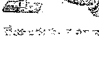
ఉపయోగించుడు

"ఇలియాస్ కంపెని"

యొక్క
[illegible] దేశవాళి [illegible] తయారుచేయబడిన, [illegible], మంచి [illegible], అన్ని [illegible], తేయాకుపొడి ప్రతి [illegible].
ఏజంట్ —గోపాల్ [illegible]
[illegible]
సికింద్రాబాదు [illegible])

రబ్బరు స్టాంపులు.

మా వద్ద అన్ని విధముల రబ్బరు స్టాంపులు మేలైనవి

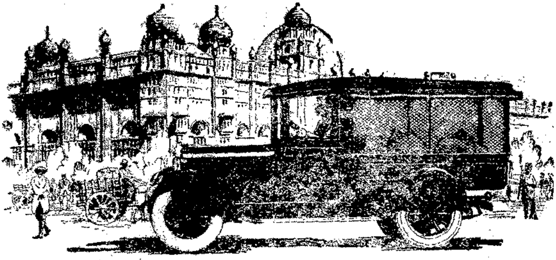
[illegible] తయారు చేయబడును. [illegible]
పట్టిక ఉచితము.
మహమ్మద్ [illegible], రబ్బరు స్టాంపు [illegible]
కోటి [illegible] సమీపము, [illegible],
హైదరాబాదు.

ప్రభుత్వావసరములు పూర్తిజేయును.

ప్రపంచము నందన్ని సంస్థలును డాజ్ బ్రదర్సు కమర్షియల్ బండ్లను పయోగించును. జమైకాలోని కింగ్సటనునందును, బొంబాయినందును, దక్షిణాఫ్రికాలోని కేపుటౌనునందును, తపాల శాఖ వారును ఆస్ట్రేలియా యందలి ఇతర ప్రభుత్వ శాఖలును, ఈ బండ్లను వాడెదరని చెప్పిన తక్కువే.

బలమైన ఫ్రేములును, స్ప్రింగులును, బలమైన ఇతర భాగములును నుండుటచే చాల ప్రయోజనకారియని మీకే తేటపడును. అందులను ఇతర రకముల బండ్లకన్న డాజ్ బ్రదర్సు కమర్షియల్ బండ్లు చాల మేలైనవియును, తక్కువైన వ్యయమునకే వినియు, ఏల చెప్పెదరు.

ఇతర వివరములు కోరువారును, ధరలు తెలియగోరువారును, దిగువ విలాసమునకు వ్రాయవలయును.

Meets Government Specifications

Hundreds of public institutions throughout the world employ Dodge Brothers Commercial Cars. The Post Offices at Kingston, Jamaica; at Bombay, India; at Capetown, South Africa; and several government departments in Australia—to mention only a few.

Deep, heavy channel frames, reinforced all-vanadium springs, ample body dimensions, the prodigal use of fine alloy steels and drop forgings—all tell a story of exceptional efficiency. All tell why Dodge Brothers Commercial Cars render better and more economical service than most light trucks of much larger *rated* capacity.

Dodge Brothers Screen Commercial Car - - -
Dodge Brothers Touring Car - - - - -
Graham Brothers 1-Ton Chassis - - - - - - -
Graham Brothers 1½-Ton Chassis - - - - - - -
Delivered

బొంబాయి సైకలు ఏజెన్సీ

అందు మోటారు లిమిటెడ్

౫౨, ౫౭, జేమ్సుస్ట్రీటు,
సికింద్రాబాదు (దక్కను).

టెలి గ్రాం:— మోటర్ స్టర్సు. టెలిఫోను నం. ౫౧౭.

DODGE. BROTHERS COMMERCIAL CARS

REG. No. N. 45. REG. No. M. 218

గోలకొండ పత్రిక
శాలిబండా హైదరాబాదు, దక్కను
సంవత్సరము చందా రు. ౭-౦-౦
అర్ధ సంవత్సరము ,, ,, ౩-౧౨-౦
విడి పత్రిక ౦-౧-౪

STAMP.

Printed and Published by S. Prathapa Reddy at the Golkonda Press, Troop Bazaar, Hyderabad Dn